

**10 ANYS DELS TALLERS DE DOBLATGE:
EDUCACIÓ, INCLUSIÓ I DIVERSITAT
UNA EXPERIÈNCIA D'ANIMACIÓ SOCIOCULTURAL**

Francesc Fenollosa i Ten,
director de doblatge i expert en *dub coaching*.
País Valencià.

RESUM

Tot al llarg dels darrers deu anys, des de setembre de 2010 fins ara, amb més de 3000 (tres mil) sessions impartides arreu dels Països Catalans i més enllà, els Tallers de Doblatge s'han convertit en una activitat d'entreteniment, però al mateix temps didàctica i d'animació sociocultural; lingüística i alhora engrescadora; artística i, potser per això mateix, lúdica; intergeneracional, intercultural i afavoridora de la diversitat; i, per descomptat, desinhibidora, integradora, inclusiva, de creixement personal i, per què no, terapèutica.

PARAULES CLAU

Educació, inclusió, diversitat, plurilingüisme, doblatge, digital, aula, oralitat presencial i 2.0, consciència oral, zona de confort oral, animació sociocultural, treball en equip.

RESUMEN

A lo largo de los últimos diez años, desde septiembre de 2010 hasta ahora, con más de 3000 (tres mil) sesiones impartidas en los Países Catalanes y más allá, los Talleres de Doblaje han convertido en una actividad de entretenimiento, pero al mismo tiempo didáctica y de animación sociocultural; lingüística ya la vez estimulante; artística y, tal vez por eso mismo, de juegos; intergeneracional, intercultural y favorecedora de la diversidad; y, por supuesto, desinhibidor, integradora, inclusiva, de crecimiento personal y, por qué no, terapéutica.

PALABRAS CLAVE

Educación, inclusión, diversidad, plurilingüismo, doblaje, digital, aula, oralidad presencial y 2.0, conciencia oral, zona de confort oral, animación sociocultural, trabajo en equipo.

INTRODUCCIÓ

Si fem un balanç (provisional encara) dels 10 Anys dels Tallers de Doblatge, impartits pertot arreu, en podem extraure diverses conclusions: es tracta d'una **activitat cultural i educativa singular, inclusiva** pel que fa al tipus de públic al qual va adreçada i pel que fa també al públic que ha pogut integrar en les més de 3000 (tres mil) sessions celebrades, així com **integradora de la diversitat** més variada en molts aspectes que tractarem de comentar en els diferents apartats del present article.

Sobre el naixement dels Tallers de Doblatge i les seues característiques organitzatives, així com sobre continguts i aspectes més lingüístics, podeu consultar-ho al blog: <https://tallersdedoblatge.blogspot.com> o bé, als articles publicats ací mateix al llarg dels darrers anys¹

¹ Per exemple, al número 24 dels Quaderns, *Talleres de doblaje: una singular experiencia de animación sociocultural multilingüe*.

DES DELS INICIS

Tot va començar públicament un 27 de setembre del 2010 a la Casa Jove la Torta de Picassent, on vam poder posar a prova les primeres sessions dels Tallers de Doblatge (cinc de consecutives), amb una vintena de persones joves i de mitjana edat, sobretot provinents del món del teatre i amb un clar interès pel doblatge. Després vingué la presentació del projecte *Vols doblar una pel·lícula?*, davant de setanta-cinc persones d'arreu del País Valencià, al ja desaparegut Club Diario LEVANTE-EMV, de la mà del recordat amic Josep Lluís Doménech i Zornoza, i amb la inestimable col·laboració del darrer director del Club Josep Lluís Galiana i Gallach.

D'ací a l'E-Market, al Palau de la Música de València, davant una cinquantena de persones, sobretot adolescents provinents dels estudis d'imatge i so, en una de les moltes iniciatives que en aquella època tractaven de promocionar l'audiovisual valencià, com ho havien estat sense cap mena de dubte des de l'any 1997 els *Premis Tirant a la Indústria Audiovisual Valenciana*, també una creació entre d'altres de l'AIFFA.

Després vingué el salt al món universitari, el 8 i el 9 de desembre, amb les jornades *Valencia on the screen*, celebrades a la University of Manchester i organitzades conjuntament per la mateixa universitat, l'Acadèmia Valenciana de la Llengua, l'Institut Valencià de l'Audiovisual i la Cinematografia, l'IVITRA, l'Instituto Cervantes, l'AIFFA i el Festival Tirant Avant. Tot gràcies al professor de Vallada, Adrià Castells i Ferrando.

La darrera sessió, la novena d'aquell any 2010, va ser a l'Aula Magna de la Universidad Cardenal Herrera-CEU San Pablo, a Alfara del Patriarca, l'Horta Nord, amb més d'una vintena d'estudiants de comunicació audiovisual, publicitat i periodisme. La sessió va ser organitzada pel professorat, Àngels Àlvarez i Vicent Garcia Perales.

A partir d'ací els anys següents van ser d'un creixement exponencial de sessions: 64 sessions al 2011, vam aplegar a la sessió 125 al 2012, a la 381 al 2013..., fins aplegar als més de 3000 Tallers de Doblatge actuals. I això va ser, sobretot, gràcies a la feina feta per Óscar Villanueva Fayos, qui es va encarregar de tota la promoció dels Tallers bàsicament als centres de secundària i als ajuntaments del país.

També va ser crucial la inestimable col·laboració d'Immaculada Cerdà i Sanchis, cap de la Unitat de Normalització Lingüística de la Diputació de València, amb qui vam poder organitzar al voltant dels 175 Tallers arreu de les comarques centrals valencianes, sobretot a poblacions menudes. Amb la qual cosa, vam poder tindre un públic més variat pel que fa a les edats, especialment amb els centres de gent gran (on predominen les dones, tot siga dit). Amb el projecte-campanya ***Vols doblar una pel·lícula en valencià?*** han estat els ajuntaments, a través de les seues entitats locals, centres juvenils, cases de cultura, biblioteques municipals, etc., qui han decidit el públic al qual han volgut adreçar les sessions, els espais de celebració i totes les dades que han ajudat també perquè els Tallers de Doblatge s'hagen convertit en una activitat més inclusiva i diversa.

A més a més, diverses institucions, entitats, companyies i empreses han ajudat també en aquest increment dels Tallers arreu dels Països Catalans i més enllà. En concret, i a tot el territori del Principat, ha estat l'antiga Direcció General de Política Lingüística i la compromesa col·laboració de la seua directora, l'Ester Franquesa i Bonet, qui va apostar clarament per impulsar el projecte ***Doblem en català?***, amb infinitat de sessions en més d'una vintena de comarques catalanes, que han aplegat fins a l'Alta Ribagorça, al Pont de Suert, o a Cambrils, a la comarca del Baix Camp.

De la mateixa manera, la implicació de la cooperativa Drac Màgic de Barcelona, que acaba de fer els cinquanta anys, ens ha permès d'arribar també a moltes escoles i instituts d'arreu del territori català.

Ací ha estat on, donada l'enorme diversitat cultural i lingüística de Catalunya, hem pogut incloure persones d'arreu del món (de fet dels cinc continents), de llengües i cultures ben diverses²

Encara en l'àmbit dels Països Catalans, cal citar els Tallers impartits a algunes de les darreres edicions de la Universitat Catalana d'Estiu a Prada de Conflent, al Liceu Charles Renouvier, amb parlants de les diverses variants dialectals del català, així com els Tallers fets a Santa Margalida, a la comarca d'Es Pla, a l'illa de Mallorca, organitzats per l'amic i company n'Antoni Mas i Forners.

2 També a l'article ja citat al número 24 ací als Quaderns, *Talleres de doblaje: una singular experiencia de animación sociocultural multilingüe*. O al número 31: *Plurilingüisme aplicat: doblatge en llengües maternes a tots els nivells educatius*.

I apleguem a una de les cites més desitjades en aquestos 10 Anys: les tres sessions plurilingües (català, castellà i portugués) presentades al Centre Cultural la Llacuna d'Andorra la Vella³, gràcies a la Societat Andorrana de Ciències i a la seua presidenta Àngels Mach i Buch, durant la celebració el 2016 de la capitalitat cultural iberoamericana.

Finalment, i gràcies també a Gloria Gil Romea, responsable de Balanceo Formación, hem pogut acudir a centres d'arreu de l'Estat espanyol, sobretot a Madrid i a Jaén. També al País Valencià hem comptat amb els excel·lents serveis de l'empresa FEETS, Gestió de Projectes.

3 Recull de conferències 2016, publicat per la Societat Andorra de Ciències. ISBN/ISSN/DL : 978-99920-61-43-5
quadernsanimacio.net ISSN: 1698-4404 n° 34; Julio de 2021
10 anys dels Tallers de Doblatge: educació, inclusió i diversitat. Una experiència d'animació
sociocultural.

Tots aquests suports ens han permet de programar Tallers de Doblatge per a tots els públics i tindre sessions fins i tot intergeneracionals d'allò més agradables i participatives.

DIVERSITAT D'ESPAIS

Pel que fa als espais on hem pogut impartir els Tallers de Doblatge al llarg de tots aquests 10 Anys, i gràcies a la seua adaptabilitat, han estat d'allò més variats i curiosos, la qual cosa també ha ajudat a convertir-los en més inclusius i en afavorir la seua diversitat en molts aspectes.

Primerament i per la quantitat, cal esmentar els Tallers realitzats a una infinitat de centres educatius de tots els nivells: aules des d'infantil i primària, secundària i batxillerat, fins a formació de persones adultes, cicles formatius, universitats i centres de formació no reglada. I també cal destacar-hi la varietat pel que fa als espais: aules convencionals i no convencionals, sala d'usos múltiples, sala d'informàtica, biblioteca del centre...

Però també hem impartit els Tallers a tot tipus de centres públics, privats i concertats, monolingües i plurilingües: des de l'American School of Barcelona (o la de València) a la Consolació de Vila-real, per exemple, o al CRA de Llaurí, a la Ribera Baixa, o a l'escola del poble de Novetlè, a la comarca de la Costera, al costat de Xàtiva. Hem estat i en diverses ocasions a col·legis tant emblemàtics com el Caxton College, a Puçol, on curiosament no hem fet mai cap sessió ni en anglès, ni en valencià, únicament en alemany i en francès; al Colegio Bilingüe Vallmont, a Villanueva del Pardillo, a la Comunidad de Madrid; però també al Yale International School, a l'Eliana, o al LAUDE British School de Vila-real, on curiosament vam introduir el xinès mandarí, per exemple.

I també hem fet sessions per al professorat en diverses ocasions: a les trobades d'estiu de l'Akoe, formada per cooperatives d'ensenyament (a l'IES Abastos, de València); al Lenguando, una

trobada dedicada al treball lingüístic en general i educatiu en particular (a l'IES Lluís Vives i a la Rambleta, també a València ciutat), o la trobada de professorat de català d'arreu del món de l'Institut Ramon Llull, a la Universitat de Vic, a la comarca de l'Osona, per posar alguns exemples.

Les escoles d'estiu també han estat una bona excusa per fer-hi els Tallers: per a alumnat de diverses edats i condicions, i també en espais municipals on se celebren activitats en període vacacional: per Pasqua, a l'agost o per Nadal. Encara l'any 2018-2019 vam fer Tallers en diverses llengües a l'Expo Jove, al recinte firal de Paterna-València.

Però també hi ha hagut diversitat d'espais, a més dels centres educatius, on hem pogut realitzar sessions dels Tallers de Doblatge: tipus de locals curiosos i diversos de caràcter comercial, com ara restaurants, locals de copes, espais de treball... Per exemple, a Radio City (a València), ABACUS, a l'FNAC-Sant Agustí de València i a la de les Arenes a Barcelona, o a una galeria-taller d'art (Mitjans, al barri de la Xerea, a València). Fins i tot hem fet Tallers a cases particulars amb motiu d'algun aniversari (i on també hem aprofitat per diversificar les llengües, per descomptat). Tot i que altres de les sessions curioses foren per al Dia de la Persona Emprenedora, organitzades per l'IMPIVA, tant a València com a Alacant, per a un públic ben variat també.

Per descomptat que hi ha també molts centres i espais culturals: MUVIM, cases de cultura, casals joves i de gent gran, i centres cívics, com ara la Casa Orlandai, al barri de Sarrià de Barcelona, on hi anem cada any des del 2011 o al Centre Cívic Pati-Llimona també de Barcelona. Al Paluzié de Catarroja, a l'Espai Jove d'Algirós o a la centenària Societat Coral el Micalet, tots dos a la ciutat

de València i amb diverses edicions dels Tallers de Doblatge al llarg de tots aquests 10 Anys.

I més espais curiosos: com ara la sala de plens de més d'un ajuntament de poblacions menudes, l'Acadèmia Valenciana de la Llengua o el Palau Marc de la Generalitat de Catalunya, a la Rambla de Barcelona. I fins i tot a l'estació de Metro València de Colón o de Torrent Avinguda, o a la Falla Arrancapins al districte d'Extramurs de la ciutat de València, durant la celebració dels 40 anys del Tio Canya.

DIVERSITAT PERSONAL

Si parlem encara d'espais especials, els Tallers de Doblatge fets a l'Hospital Francesc de Borja de Gandia o a la Casa Donald McDonald de València, han estat ben emotius amb la participació tant de persones malaltes o convalescents, com de familiars i persones cuidadores, que totes juntes van gaudir d'estones de distensió i divertiment, amb una activitat que no havien fet mai: posar la seua veu a fragments de pel·lícules de ficció, documentals i dibuixos animats.

Així mateix, els hem organitzats a centres especials per a alumnat amb risc d'exclusió social, per a associacions amb alumnat amb diagnòstics de TDAH, hipersensibilitat, Asperger, autisme..., o centres d'educació especial com ara l'Escola Mare de Déu de Montserrat de Barcelona.

Sobre la diversitat d'edats que hi han participat, ja hem comentat en alguna ocasió els rècords establerts entre els 2-3 anys, quan les persones comencem a parlar (en Tallers fets a innumbrables centres d'infantil i escoles d'estiu), fins als 95 anys, rècord de la tia Carmen d'Algar de Palància.

Però la diversitat més gran de públic pel que fa a les procedències i condicions, de llengües i de cultures distintes, l'hem viscuda als Tallers de Doblatge patrocinats per l'Ajuntament de Lloret de Mar, a la comarca de la Selva, en diverses edicions des de l'any 2016 per als tercers nivells de l'ESO de tots els centres educatius de la població. A primeries de gener, que és quan solem fer la convocatòria, en una sola setmana l'any passat vam aplegar a utilitzar 35 llengües distintes dels cinc continents.

DIVERSITAT, INCLUSIÓ I VALORS

Els Tallers de Doblatge són també inclusius pel que fa a les capacitats i condicions diverses, tant físiques com mentals, funcionals i socials de les persones participants, fins i tot amb diversitats articulatòries, visuals i auditives.

A més dels valors i continguts assenyalats al començament d'aquest article, els Tallers de Doblatge ens ajuden a compartir un temps i un espai (sigui presencial o telepresencial) en els quals podem treballar en equip i de manera col·laborativa (amb integració en grups variats: duos, trios, quartets... i també en formacions més nombroses), on cada persona pot aportar-hi les seues capacitats, coneixements i habilitats de joc i interpretatives en la llengua que trie.

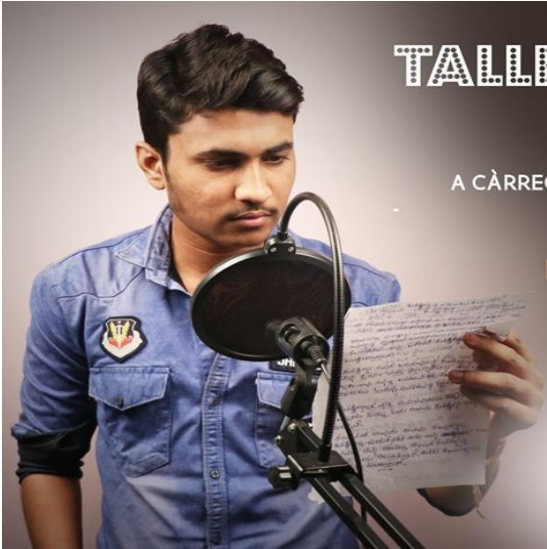

EPÍLEG

Com hem vist tot al llarg d'aquests 10 Anys, persones de totes les edats i condicions (Recordem-ho: des dels 2-3 fins als 95 anys, de moment.) ens hem situat davant d'un micròfon. Hem posat la nostra veu a personatges diversos de pel·lícules de ficció, documentals, *realities* i dibuixos animats. I això sense cap pretensió de caràcter professional sinó pel simple fet de passar-nos-ho bé o de fer alguna cosa que no havíem fet mai abans, i per la qual, potser les persones més adultes i/o conscients de la realitat del doblatge, sempre ens havíem sentit atretes. És a dir, hem eixit de la nostra zona de confort oral i hem pres consciència que la nostra veu pot fer moltes més coses.

Per descomptat, i sense entrar en el debat de si les pel·lícules han de ser vistes en versió original subtitulada (és a dir, llegides) o mirades/seguides i escoltades en versió doblada, hem volgut comentar l'experiència impagable i de solvència contrastada d'aquests 10 Anys dels Tallers de Doblatge, en els quals hem oferit una activitat única i singular a més de seixanta mil (60.000) persones dels cinc continents.

Moltíssimes gràcies a totes elles.

TALLER DE DOBLATGE EN VALENCIÀ

A CÀRREC DE FRANCESC FENOLLOSA I TEN
LA VEU DEL GENI TORTUGA
A LA SÈRIE BOLA DE DRAC

**DIVENDRES 3 D'ABRIL
DE 18.00 A 20.00 H.**

inscripcions: C/ Els Alcamora, 1
Espai Jove tel: 96553 7138
joventut@alcoi.org

 Ajuntament d'Alcoi Joventut Alcoi IVAJ DIPUTACIÓN DE VALENCIA

MÉS INFO:

<https://tallersdedoblatge.blogspot.com>

<http://laiffa.blogspot.com/>

També a: tallersdedoblatge@gmail.com

O bé, amb entitats col·laboradores, com ara: <http://tirantdeveu.blogspot.com/>

COMO CITAR ESTE ARTÍCULO: Fenollosa i Ten; Francesc (2021); 10 anys dels Tallers de Doblatge: educació, inclusió i diversitat. *Una experiència d'animació sociocultural.* ; en <http://quadernsanimacio.net> ; n° 34; Julio de 2021; ISSN: 1698-4404